

KONFERENCJA

W dobie edukacji włączającej –
dziecko z niepełnosprawnością
w szkole ogólnodostępnej

Turość Kościelna

10.10.2019

Organizator

Patronat

▶ ***Dziecko z niepełnosprawnością
w edukacji wczesnoszkolnej –
doświadczenia własne***

DR KATARZYNA NADACHEWICZ (UNIWERSYTET
W BIAŁYMSTOKU, WYDZIAŁ NAUK O EDUKACJI,
NAUCZYCIEL EDUKACJI WCZESNOSZKOLNEJ

- ▶ Termin „niepełnosprawność” jest wielorako rozumiany i definiowany, bo do grupy niepełnosprawnych zalicza się osoby o bardzo różnych zaburzeniach i różnym stopniu upośledzenia funkcji bio-psycho-społecznych

- ▶ Według dr Teresy Wejner – w naszym społeczeństwie istnieją dwa skrajne poglądy, kogo uznajemy za osobę niepełnosprawną.
- ▶ osoby niepełnosprawne, wszystkie te osoby z deficytami i zaburzeniami, które utrudniają im normalne funkcjonowanie, a zatem – posiadające znaczne lub niewielkie deficyty rozwojowe, które są niewidoczne w pierwszym kontakcie i są określone mianem tak zwanego „ukrytego kalectwa”.
- 1. Drugie skrajne stanowisko prezentowane jest w oparciu o definicje niepełnosprawności, z której wynika, że niepełnosprawnymi są osoby z wadami sensorycznymi: niewidomi, niesłyszący, poruszający się na wózkach inwalidzkich, upośledzeni intelektualnie.
- ▶ Ze względu na szeroki aspekt problemu wydaje się zasadne uwzględnianie tych dwóch tendencji.

- ▶ Rodzaje niepełnosprawności z którymi pracowałam to:
- ▶ dzieci z zespołem Aspergera
- ▶ dzieci ze spektrum autyzmu
- ▶ dzieci przewlekle chore: alergia pokarmowa (nietolerancja glutenu) oraz alergia wziewna
- ▶ dziecko z zaburzeniami tikowymi

- ▶ **Alergia**, definiowana jako nadmierna reakcja organizmu na substancje zwane alergenami.
- ▶ U dziecka z alergią mogą wystąpić zaburzenia emocjonalne, takie jak: lęk, niska samoocena, poczucie odrzucenia przez grupę rówieśniczą, uczucie rozdrażnienia, senności, zmęczenia, postawa agresywna, nadpobudliwość psychoruchowa, poczucie zagrożenia życia.
- ▶ Biochemiczne skutki narażenia na alergeny objawiają się nadpobudliwością lub agresją.
- ▶ Dziecko może więc być niespokojne, nieuważne, kręcić się w ławce, co nie zawsze jest odbierane przez nauczycieli i innych uczniów ze zrozumieniem jako jeden ze skutków choroby.
- ▶ Zły stan zdrowia może spowodować zmiany w psychofizycznej dyspozycji do nauki i przyczynić się do:
  - ▶ – obniżenia poziomu sprawności intelektualnej,
  - ▶ – wolniejszego tempa pracy,
  - ▶ – zaburzenia procesów psychicznych, w tym uwagi czy pamięci,
  - ▶ – zaburzenia koordynacji sensorycznej,
  - ▶ – zwiększenia podatności na zmęczenie i znużenie.

- ▶ Zaburzenia równowagi procesów pobudzenia i hamowania u dziecka z chorobą alergiczną są powodem trudności z koncentracją oraz rozproszeniem uwagi pod wpływem nawet słabego bodźca. Zaburzenia koncentracji mogą być wywoływane również przez objawy chorobowe, np. silnie swędzące wypryski na skórze, świąd nosa, łzawienie oczu, ból zranionej skóry czy ból głowy. Przy przewadze procesów hamowania dziecko staje się ospałe, bierne, apatyczne. Choroba może osłabić aktywność dziecka, spowodować jego niechęć do wysiłku zarówno intelektualnego (naukę szkolną dzieci alergiczne postrzegają jako męczącą), jak i fizycznego. Wiele dzieci z alergiami objawiającymi się bólami głowy i nieżytem górnych dróg oddechowych źle czuje się w szkole, odczuwając zmęczenie wielogodzinnym wysiłkiem i hałasem. Świąd skóry, dotkliwy szczególnie w nocy, nie pozwala spać, przyczyniając się do tego, że dziecko jest niewyspane i zmęczone, a to z kolei wywołuje frustrację i stres.

- ▶ **Tiki** stanowią najczęstszą postać ruchów mimowolnych występujących u dzieci i są przykładem zaburzenia zazwyczaj budzącego wiele niepokoju wśród rodziców lub przeciwnie — traktowanego jako zjawisko przemijające i niegroźne. Polegają one na mimowolnych, czyli niezależnych od woli, szybkich, nagłych, krótkotrwałych, skoordynowanych i nierytmicznych skurczach mięśni jednej lub więcej części ciała, występujących na podłożu prawidłowej czynności ruchowej (tzw. Tiki ruchowe) lub mimowolnym, szybkim, nagłym, krótkotrwałym wydawaniu dźwięków lub słów (tzw. tiki wokalne).

▶ **Rozpowszechnienie i rodzaje zaburzeń tikowych**

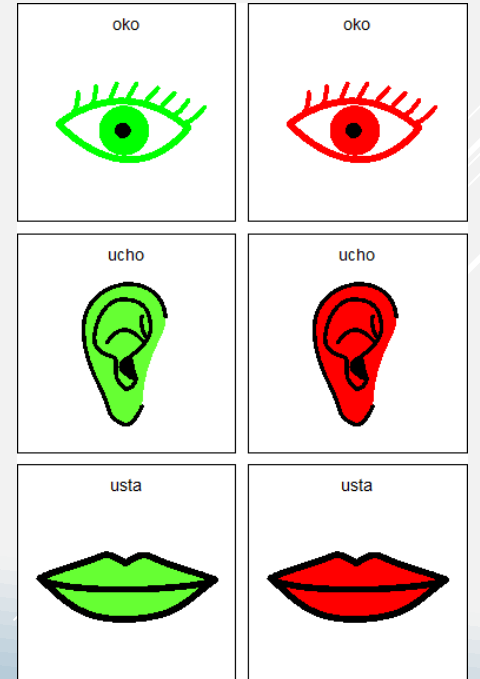
- ▶ Rozpoznanie zaburzeń tikowych oparte jest wyłącznie na wywiadzie i obserwacji pacjenta. Nie ma badań potwierdzających tę diagnozę, lekarz może jednak zlecić badania, które pozwolą wykluczyć inne choroby. Istnieje tendencja do traktowania wszystkich zaburzeń tikowych jako jednej jednostki chorobowej; wszystkie zespoły są po prostu wyrazem jej rozmaitego nasilenia. W związku z powyższym, wśród zaburzeń tikowych wyróżniamy następujące jednostki: tiki przejściowe, tiki przewlekłe i chorobę tikową znaną pod nazwą zespołu Gilles de la Tourette'a jest to zespół tików głosowych i ruchowych.

- ▶ Przez wiele lat przyczyny zaburzeń tikowych były wiązane przede wszystkim z czynnikami psychologicznymi.
- ▶ Obecnie badacze wskazują na neurologiczne uwarunkowania zaburzeń tikowych, a więc związane z określoną budową i sposobem funkcjonowania ośrodkowego układu nerwowego. Zespół Tourette'a i inne zaburzenia tikowe są zatem chorobą neurologiczną, dotyczącą układu ruchowego, nie zaś — jak wskazywano dawniej — chorobą psychiczną.
- ▶ Osoby dotknięte tymi schorzeniami nie są nieprawidłowo rozwinięte intelektualnie i emocjonalnie. Wśród czynników warunkujących zaburzenia tikowe należy wymienić przede wszystkim nieprawidłowości w zakresie rozkładu i stężenia w obrębie struktur mózgowia pewnych substancji chemicznych, nazywanych neurotransmiterami lub neuroprzekaźnikami (w tym szczególnie dopaminy) oraz czynniki genetyczne.

- ▶ Zaburzenia tikowe rzadko występują jako izolowane schorzenie, najczęściej towarzyszą im inne zespoły chorobowe.
- ▶ Zespołem często współistniejącym z tikami, jest zespół nadpobudliwości psychoruchowej i zaburzeń koncentracji uwagi.
- ▶ Istotnym i częstym problemem pojawiającym się u dzieci z zaburzeniami tikowymi są specyficzne trudności w uczeniu się (pod postacią dysleksji, dysgrafii, dysortografii, dyskalkulii), które stwierdza się u blisko 50% dzieci z zaburzeniami tikowymi.

- ▶ **Sposoby przezwyciężania negatywnych zachowań.**
- ▶ Jedną z technik pochodzącą z obszaru psychologii behawioralnej to **system żetonowy**.

system motywacyjny w postaci indywidualnych wzmocnień:
zielone światło (ucho i oko, usta),
czerwone światło (ucho i oko, usta),
wspólne nagrody (zabawa kształtami, komputer itd.)
wzmacnia porządkuje

- ▶ Procedura time-out połączona z warunkowym wykonywaniem ćwiczeń fizycznych.

▶ Dziękuję za uwagę.